

Bölüm 7

YAŞLI BİREYLERDE TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TIP YÖNTEMLERİNİN KULLANIM DURUMU

Zeynep ERDOĞAN¹
Mehmet Ali KURÇER²

GİRİŞ

Sağlık alanındaki gelişmeler, bilimsel ve teknolojik ilerlemelere paralel olarak yaşam standartlarının yükselmesi, hastalık ve ölümlerin önlenmesi doğuştan beklenen yaşam süresinin artmasına neden olmuştur. Bu durum da tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşlı nüfusunun artmasına yol açmıştır. İnsan yaşamındaki en önemli dönemlerden biri olan yaşlılık, bireyin zihinsel, bedensel ve ruhsal yapısının değiştiği, kayıpların ve fiziksel gerilemenin görüldüğü 65 yaş ve üzerini kapsamaktadır.^{1,2,3} Yaşlılık, insan yaşamındaki en önemli dönemlerden biridir. İnsanın bedensel yapısal ve fonksiyonel olarak bozulduğu ve zihinsel, ruhsal yapısının genellikle olumsuz yönde değiştiği 65 yaş ve üzerini içermektedir.^{1,2,3} 2018 yıl itibariyle dünya nüfusunun yaklaşık %9'u yaşlı nüfustur. Avrupada aynı yıl 65 yaş ve üzeri nüfus %19'dur⁴.

Dünya Sağlık Örgütü 2050'de her beş kişiden birinin 60 yaş veya üzeri olacağı öngörmektedir.⁵

¹Türkiye İstatistik Kurumu Türkiye'deki yaşlı nüfus son beş yılda %16 arttığını ve bu sayının 7 milyonun üstüne çıktığını bildirmiştir.⁶

YAŞLI BİREYLERDE TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TIP YÖNTEMLERİNİN KULLANIM SIKLIĞI

Yaşlı nüfusundaki artış, yaşlıların yaşamlarının niceliği (yaşam süresi ve hastalıklar) yanı sıra niteliğini (kalitesini) de anlamlı kılmıştır. Oldukça hızlı bir şekilde artan yaşlı nüfusunda yaşam kalitesinin artırılması sağlık alanında önemli hedeflerden biri olmuştur. Uzun yaşamanın yanında daha kaliteli yaşama ve bunu belirleyen faktörler de önemli hale gelmiştir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, zeynerdogan@hotmail.com

² Prof. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı ABD, kurcer@hotmail.com

Hasta güvenliğini artırmak, TAT kullanım durumunu rutin olarak değerlendirmeli, TAT kullanan yaşlıları yakından izlemelidir. Sağlık personeli bilimsel çalışmalarını takip edip TAT ile ilgili kanıt düzeyi yüksek olan yöntemler konusunda bireyleri ve toplumu doğru bir şekilde yönlendirmelidir.^{11,12,13,28,29}

KAYNAKLAR

1. Sütuluk, Z., Demirhindi, H., Savaş, N.,&Akbaba, M. (2004). Adana huzurevlerinde kalan yaşlılarda depresyon sıklığı ve nedenleri. *Türk Geriatri Dergisi*, 7 (3), 148-51.
2. Akça, F.,& Şahin, G. (2008). Huzurevinde yaşayan yaşlılar ile aile ortamında yaşayan yaşlıların psikolojik belirtilerinin yaşam kalitesi üzerine etkisinin incelenmesi. *Türk Geriatri Dergisi*,11 (4), 190-99.
3. Altay, B., & Avcı, İ. (2009). Samsun huzurevinde yaşayan yaşlıların bazı özellikleri ile depresyon riski arasındaki ilişki. *Türk Geriatri Dergisi*, 12 (3),147-55
4. Population Statistics (2018) https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Population_structure_and_ageing
5. WHO (2015). Ageing and health <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health> (Erişim Tarihi: 14.2.2020)
6. TÜİK (2018). https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/kronik-hastaliklar-engelli-db/hastaliklar/Yasli_Sagligi/raporlar_istatistikler/TUIK_Yasli_Istatistik_2018.pdf (Erişim Tarihi: 14.02.2020)
7. Astin, J., Pelletier, K., Marie, A., & Haskell, W.(2000). Complementary and alternative medicine use among elderly persons: one-year analysis of a blue shield medicare supplement. *Journal of Gerontology: Medical Sciences*, 55(1), M4-M9. DOI: 10.1093/gerona/55.1.m4
8. Ness, J., Cirillo, D., Weir, D., Nisly, N., & Wallace, R. (2005). Use of complementary medicine in older americans: results from the health and retirement study. *Gerontologist*, 45(4), 516-24. doi: 10.1093/geront/45.4.516
9. Barnes, P., Powell-Griner, E., McFan, K., & Nahin, R.L. (2004). Complementary and alternative medicine use among adults: United States. *Adv Data*, 343(27), 1-20.
10. Araz, A., Harlak, H., & Meşe, G. (2007). Sağlık davranışları ve alternatif tedavi kullanımı. *Kor Hek*, 6 (2), 112-22.
11. Erdoğan, Z., Atik, D.Ö., & Çınar, S. (2014). Kronik böbrek yetmezliğinde tamamlayıcı ve alternatif tıp yöntemlerinin kullanımı. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 23,773-90. <https://doi.org/10.17827/akt.d.84233>
12. Erdogan Z, Çil, Akıncı, A., Emre, Yavuz, D., Kurtuluş, Tosun, Z., & Atik, D. (2017). Huzurevinde kalan yaşlılarda tamamlayıcı ve alternatif tıp yöntemlerini kullanma durumu. *Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi*, 7(1), 60-66. doi: 10.5505/kjms.2017.09327
13. Erdoğan, Z.,& Atik, D. (2017). Complementary health approaches used in the intensive care unit. *Holistic Nursing Practice*, 31(5), 325-42
14. National Center for Complementary and Integrative Health (NCCIH), <https://nccih.nih.gov/health/integrative-health> (Erişim Tarihi 12.2.2020).
15. CDC (2015). Centers for Disease Control and Prevention National Center for Health Statistics <http://www.cdc.gov/nchs/data/nhsr/nhsr079.pdf> (Erişim Tarihi 12.2.2020)
16. Foster, D.F., Philips, R.S., Hamel, M.B.,& Eisenberg, D.M. (2000). Alternative medicine use amongst older Americans. *J Am Geriatr Assoc*, 48(12), 1560-65. DOI: 10.1111/j.1532-5415.2000.tb03864.x
17. Cheung, C., Wyman, J.,& Halcon, L. (2007). Use of complementary and alternative therapies in community-dwelling older adults. *The Journal of Alternative and Complementary Medicine*, 13(9), 997-06. DOI: 10.1089/acm.2007.0527

18. Rhee, T.G., Marottoli, R.A., Van, Ness, P.H., & Tinetti, M.E., (2018). Patterns and perceived benefits of utilizing seven major complementary health approaches in U.S. older Adults. *J Gerontol A Biol Sci Med Sci*, 73(8), 1119-24. doi: 10.1093/gerona/gly099.
19. Grzywacz, J., Suerken, C., Quandt, S., Bell, R., Lang, Wei., & Arcury, T. (2006). Older adults' use of complementary and alternative medicine for mental health: findings from the 2002 national health interview survey. *The Journal of Alternative and Complementary Medicine*, 12(5), 467-73. DOI: 10.1089/acm.2006.12.467
20. Johnson, P.J., Jou, J., Rhee, T.G., Rockwood, T.H., & Upchurch, D.M. (2016). Complementary health approaches for health and wellness in midlife and older US adults. *Maturitas*, 89, 36-42. doi: 10.1016/j.maturitas.2016.04.012. Epub 2016 Apr 20.
21. Willison, K., & Andrews, G. (2004). Complementary medicine and older people: past research and future directions. *Complementary Therapies in Nursing & Midwifery*, 10, 80-91. DOI: 10.1016/S1353-6117(03)00106-9
22. Dedeli, Ö., & Karadakovan, A. (2011). Yaşlı bireylerde ilaç kullanımı, tamamlayıcı ve alternatif tedavi uygulamalarının incelenmesi. *Spatula DD*, 1(1), 23-32.
23. Zappaterra, C., W., & Zappaterra, M., W. (2014). Healthy aging: a review of complementary and alternative medicine modalities that increase quality of life in older adults. *J Yoga Phys Ther*, 4(3), 1-6. DOI: 10.4172/2157-7595.1000164
24. Erdoğan, Z., & Cinar, S. (2016). The effect of Reiki on depression in elderly people living in nursing home. *Indian J Trad Knowledge*, 15, 35-40. <http://hdl.handle.net/123456789/33556>
25. Schnabel, K., Binting, S., Witt, C.M., & Teut, M. (2014). Use of complementary and alternative medicine by older adults - a cross-sectional survey. *BMC Geriatr*, 14, 1-9. DOI: 10.1186/1471-2318-14-38
26. King, M.O.B., & Pettigrew, A.C. (2004). Complementary and alternative therapy use by older adults in three ethnically diverse populations: a pilot study. *Geriatric Nurs*, 25, 30-37.
27. Erdoğan, Z., & Çınar, S. (2014). Onkoloji Hemşireliği. İçinde: Onkolojide kullanılan tamamlayıcı ve alternatif yaklaşımlar. Onkoloji Hemşireliği Ed Doç Dr Gülbeyaz Can Nobel Tıp Kitabevi. 275-87
28. Erdoğan, Z., & Kürtüncü, M. (2018). Use of dietary supplements for weight loss in obese patients in Zonguldak, Turkey. *African Journal of Traditional, Complementary and Alternative medicines*, 15(1)-59-65.
29. Erdoğan, Z., & Kurcer, M.A. (2019). Dietary supplements used by patients with irritable bowel syndrome to cope with gastrointestinal symptoms, and their effects on hopelessness levels. *Holistic Nursing Practice*, 33(3), 155-62.
30. Kav, S., Hanoğlu, Z., & Algier, L. (2008). Türkiye'de kanserli hastalarda tamamlayıcı ve alternatif tedavi yöntemlerinin kullanımı: literatür taraması. *Uluslararası Hematoloji ve Onkoloji Dergisi*, 18, 32-7.
31. Naomi, D. (2001). Herbs and supplements in dialysis patients: panacea or poison. *Semin Dial*, 14, 186-92.